

สุนทร ปัญญาสุธารส 2551: วิกฤตทรัพยากรน้ำและความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 บริณญญวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขการใช้ที่ดินและ
 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก :
 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปิยะ ดวงพิตร, Ph.D. 122 หน้า

งานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาวิกฤตทรัพยากรน้ำและความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 เป็นการศึกษาในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองใหญ่จำนวน 2 ตำบล และในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำประแสร์ จำนวน 2 ตำบล ที่มีผู้ที่มีส่วนได้ส่วน
 เสียทั้ง 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาคส่วนชุมชนเกษตรกรรม และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเกิดวิกฤต
 ทรัพยากรน้ำและเกิดความขัดแย้งอย่างเด่นชัดรวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ที่เป็นทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

จากการประเมินความเห็นของทุกภาคส่วนสรุปได้ว่าสาเหตุหลักของวิกฤตทรัพยากรน้ำที่เกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 จากภัยธรรมชาติคือสภาวะแล้งและการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมผลการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างในภาคชุมชนและในภาค
 เกษตรมีแหล่งน้ำใช้หลัก ได้แก่ บ่อขุดซึ่งเป็นแหล่งน้ำบาดาลระดับตื้น หรือมีบ่อบาดาลระดับลึกหรือมีสระน้ำเป็นของตนเองมี
 การใช้น้ำจากการประปาส่วนภูมิภาคไม่มากนักจึงทำให้ไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตทรัพยากรน้ำมากนักแตกต่างจากภาคส่วน
 อุตสาหกรรมซึ่งจะใช้น้ำจากการประปาส่วนภูมิภาคเป็นหลักแต่ก็มีสระน้ำบ่อบาดาลและคลองเป็นแหล่งน้ำสำรองจึงเกิด
 ผลกระทบไม่มากนัก ยกเว้นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ไม่มีแหล่งน้ำเป็นของตนเองที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจากวิกฤต
 ทรัพยากรน้ำ

กลุ่มตัวอย่างภาคชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองใหญ่มีความเห็นว่า วิกฤตทรัพยากรน้ำเกิดผลกระทบน้อย
 เนื่องจาก ประชากรส่วนใหญ่มีแหล่งน้ำสำรองเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่ไม่ต่อต้านนโยบายผันน้ำของภาครัฐ
 และ ไม่มีความขัดแย้ง ส่วนกลุ่มตัวอย่างภาคชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำประแสร์ มีความเห็นว่าเกิดผลกระทบปาน
 กลาง เนื่องจากแหล่งน้ำที่ใช้เป็นน้ำจากระบบประปาหมู่บ้าน และเครื่องสูบน้ำของระบบประปามักชำรุด
 บ่อยครั้ง จึงทำให้ขาดแคลนน้ำ ไม่ได้เกิดผลกระทบจากวิกฤตทรัพยากรน้ำจากอ่างเก็บน้ำโดยตรง และส่วนใหญ่
 มีความเห็นด้วยกับภาครัฐในการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ และ ไม่มีความขัดแย้ง กลุ่มตัวอย่างภาคเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำ
 คลองใหญ่ และ พื้นที่ลุ่มน้ำประแสร์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า วิกฤตทรัพยากรน้ำเกิดผลกระทบน้อยต่อ
 แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรมีแหล่งน้ำสำรองเป็นของตนเอง ประกอบกับส่วนใหญ่เป็น
 เกษตรน้ำฝน จึงเกิดผลกระทบน้อย และส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยกับนโยบายผันน้ำของภาครัฐ และ ไม่มีความ
 ขัดแย้ง

ส่วนแนวทางแก้ไขวิกฤตทรัพยากรน้ำในอนาคตทุกภาคส่วนมีความเห็นว่า ควรจัดสรรน้ำให้แต่ละ
 ภาคส่วนอย่างเหมาะสม จัดให้มีการประชุมชี้แจงระหว่าง ภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม และ ชุมชนในการกำหนด
 นโยบายแก้ปัญหาร่วมกัน มีการจัดสรรน้ำให้แต่ละภาคส่วนอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ควรก่อสร้างระบบ
 น้ำประปาให้ทั่วถึง จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น แยกแหล่งน้ำระหว่าง
 ชุมชนและ โรงงานอุตสาหกรรม ควรมีการก่อสร้างระบบกักเก็บน้ำเพื่อเก็บน้ำในช่วงฤดูน้ำมาก ควรมีการ
 ควบคุมการใช้น้ำของโรงงานอุตสาหกรรม ให้โรงงานจัดสร้างแหล่งน้ำเป็นของตนเอง และมีโรงงานบำบัดน้ำ
 เสียก่อนปล่อยลงแหล่งน้ำ

Sunthorn Panjasutharos 2008: Water Resource Crisis and Consequent Conflicts between Users in Eastern River Basin. Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management), Major Field: Sustainable Land Use and Natural Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Professor (Emeritus) Piya Duangpatra, Ph.D. 122 pages.

The objective of this survey-based research was to study the water resource crisis and consequent conflicts between users in eastern river basin. The research's sites were focus on two sub-districts of Klong Yai watershed and two sub-districts of Pra-sae watershed. The survey was target on three stakeholders: the communal sector, agricultural sector, and industrial sector. Furthermore, other pertinent stakeholders including the government and private sectors were also participated in this study.

The results showed that the two main causes of the crisis were the occurrence of long drought period and heavily water consumption from industrial sector. The results also revealed that the communal and agricultural sectors were less affected due to the ownership of their water reserves such as dug wells, ponds, and deep groundwater wells. Moreover, the users from these two sectors used a small amount of water from Provincial Waterworks Authority. On the other hand, the industrial sector, which does not has any water reserve and solely depends upon the water source form the Provincial Waterworks Authority, was totally affected thereof.

The communal informants from Klong Yai watershed area viewed that the aforementioned water crisis did not have any effect to them due to the fact that they all have their own water reserves. In addition, the informants from Klong Yai have no conflict with the water conveying policy of Royal Thai Government. Whereas, the people from Prasae watershed area expressed that the water crisis has moderately effect to them. The causes of water shortage did not directly come from the crisis of water in reservoir, but came from the pumps of water supply system often out of order. The results also showed that most Prasae's informants have no conflict with the water conveying policy of Royal Thai Government. The agricultural informants from Klong Yai and Prasae watersheds agreed that the water crisis was less affected to agricultural water due to they have their own water reserves and their crops are rainfed-based cultivation. Most of the informants have no conflict with the water conveying policy of Royal Thai Government.

In summary, the stakeholders from all sectors conclude that the appropriate measures for sustainable water management in the future should be as follows : let all stakeholders, including the governmental and private sectors, participate and create the policy altogether; construct the water piping system in all areas and for all purposes e.g. for communal, agricultural, and industrial uses, in order to sufficiently and sustainably, supply the water to all involved stakeholders; construct additional water storage systems, particularly for the storage of rain water; properly control the balance between the water demand and supply for industrial uses; encourage the industrial sector to build up their own water storage and enforce them to standardize by treating the waste before releasing to the public water courses.